

оцінювати дії особового складу. У сучасних умовах імітаційні системи стають невід'ємною складовою військової освіти, оскільки дозволяють ефективно поєднувати теоретичну підготовку з практичним відпрацюванням дій у складних і динамічних ситуаціях.

Незважаючи на значний потенціал бойового досвіду Сил оборони України, його інтеграція у навчальний процес супроводжується низкою проблем. Однією з ключових є питання систематизації та узагальнення бойового досвіду, що часто має фрагментарний характер. Відсутність єдиної методології аналізу бойових дій ускладнює використання отриманих даних у навчальному процесі. Суттєвим обмеженням є також необхідність забезпечення режиму секретності та захисту інформації. Не всі елементи бойового досвіду можуть бути використані у навчальному процесі, що потребує ретельного відбору та адаптації матеріалів.

Подальший розвиток змісту підготовки майбутніх офіцерів повинен базуватися на системному аналізі бойового досвіду Сил оборони України, його інтеграції у цифрове освітнє середовище та гармонізації з освітніми стандартами НАТО. Важливим напрямом є створення єдиної бази бойових кейсів, адаптованих для використання у військовій освіті.

Крім того, доцільним є розвиток міждисциплінарних освітніх програм, які поєднують військову, технічну та управлінську підготовку майбутніх офіцерів. Це дозволить забезпечити комплексний підхід до формування професійних компетентностей військових фахівців.

Висновки. Отже, бойовий досвід Сил оборони України виступає потужним чинником трансформації змісту підготовки майбутніх офіцерів у реаліях війни з російською федерацією. Його інтеграція у навчальний процес сприяє підвищенню практичної спрямованості військової освіти, формуванню професійних, лідерських і цифрових компетентностей офіцерів нового покоління та забезпечує адаптацію системи військової освіти до сучасних викликів і стандартів НАТО.

**Курдюк Володимир Федорович**

*викладач кафедри тактичної підготовки*

*кандидат військових наук, доцент, полковник запасу*

*Національна академія внутрішніх справ*

**Пролигін Андрій Анатолійович**

*викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки, підполковник*

*поліції, Національна академія внутрішніх справ*

## **ПОБУДОВА СИСТЕМИ НАЦІОНАЛЬНОГО СУПРОТИВУ**

Початок російської агресії призвів до появи новітніх форм і методів ведення бойових дій, а також появи різноманітного сучасного озброєння і спорядження які внесли корективи до системи підготовки і ведення бойових дій.

Захист України (національний спротив) необхідно організовувати і вести за єдиним замислом одночасно на всій території, в тому числі і на місцевостях, які

тимчасово контролюються противником або є окупованими. Він повинен бути добре організованим, керованим, а отже, ретельно і якісно підготовленим завчасно, ефективним в дії у разі потреби.

Застосування формувань національного спротиву повинне організовуватися не тільки в просторі, який, зазвичай, вважається тилом своїх військ, але, і на території, яка є окупованою та контролюється противником. При цьому зрозумілим є те, що модель застосування формувань національного спротиву повинна відповідати моделі сучасної військової операції. Це вимагає пошуку інших підходів до організації і ведення загальновійськових та спеціальних операцій за участю формувань національного спротиву, організації керівництва ними та всебічного забезпечення, їх взаємодії з іншими військовими структурами.

Організація і підготовка формувань національного спротиву на державному рівні, безумовно, повинна базуватися на широкій воєнно- і національно-патріотичній роботі, яка буде сприяти, у широкому розумінні, формуванню і зміцненню української нації, а у вузькому, притоку в армію високопатріотичних і якісно підготовлених кадрів.



Мал. 1. Структура системи національного спротиву (варіант).

З наведеного вище, пропонується, наступна структура і склад формувань національного спротиву:

- органи управління (центральні, регіональні, місцеві, формувань);
- формування національного спротиву (мал. 1).

Що стосується органів управління, то вищим центральним органом управління національним спротивом у мирний і воєнний час є Генеральний штаб Збройних Сил України. Він координує дії всіх інших органів управління сил безпеки і оборони з питань організації, підготовки і застосування формувань національного спротиву.

Для координації дій формувань Збройних Сил України, інших складових сил оборони і формувань національного спротиву на регіональному рівні найбільш адаптованим і придатним до виконання управлінських функцій на теперішній час, є оперативне командування як військово-адміністративний, територіальний орган управління, наділений функціями військового округу.

Що ж стосується питань організації територіальної оборони в територіальних межах, не охоплених воєнними діями, то ці функції покладаються на новостворені регіональні органи військового управління Сил територіальної оборони Збройних Сил України.

А питання організації руху опору на окупованій території покладається на Сили спеціальних операцій Збройних Сил України.

Керівництво формуваннями національного спротиву при виконанні завдань територіальної оборони в областях (районах) покладається на голів місцевих державних адміністрацій (військових, військово-цивільних адміністрацій – у разі утворення) як керівників ради оборони областей (районів) і зон (районів) територіальної оборони і відповідні штаби зон (районів) територіальної оборони, у яких представництво Сил територіальної оборони Збройних Сил України здійснюють командири військових формувань цих Сил як начальники штабів зон (районів) територіальної оборони.

Недоліком всіх законодавчих та інших нормативно-правових актів, які визначають організацію національного спротиву, зокрема, підготовки і ведення територіальної оборони, є те, що не визначено місце і роль голів територіальних громад (окрім міст Києва і Севастополя), які утворилися в результаті адміністративно-територіальної реформи.

Законодавчо визначена норма щодо повноважень командирів військових формувань Сил територіальної оборони Збройних Сил України діяти в якості начальників штабів зон (районів) територіальної оборони є вкрай суперечливою і такою, що створює передумови для порушення системи управління територіальною обороною. Особливо це може зіграти згубну роль для функціонування системи управління територіальною обороною, якщо те чи інше військово формування Сил територіальної оборони Збройних Сил України за рішенням Головнокомандувача Збройних Сил України “з метою нарощування сил і засобів для стабілізації обстановки, а також у випадку визначення відповідної зони територіальної оборони районом ведення воєнних (бойових) дій” будуть залучатися до виконання завдань територіальної оборони поза межами своєї зони територіальної оборони.

Наступною ланкою керівництва є безпосередні органи управління формувань національного спротиву – командири куренів (загонів, груп, осередків тощо).

З метою ідентифікації формувань національного спротиву пропонується в їх найменуванні не використовувати терміни, які застосовуються у Збройних Силах України та інших складових сил оборони (наприклад, відділення, взвод, рота, батальйон тощо).

На території кожної адміністративно-територіальної одиниці проживає достатня кількість громадян, які мають досвід військової служби та певну військову спеціальність. Багато з тих, котрі не підлягають мобілізації, можуть зараховуватися до формувань національного спротиву. До того ж залучення до формувань національного спротиву дасть змогу реалізувати потенціал тих, хто заявляє, що “в зоні бойових дій воювати не може, а коли прийде противник до його домівки, то обов’язково візьме зброю до рук і стане в ряди захисників”.

**Майоров Дмитро Ігорович**

*Курсант 314 навчальної групи курсу №3*

*Факультету службово-бойової діяльності*

*Київського інституту Національної гвардії України*

**Павелко Владислав Вікторович**

*Старший викладач кафедри тактики*

*Факультету службово-бойової діяльності*

*Київського інституту Національної гвардії України*

## **ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБОРОННОГО БОЮ В ЛІСИСТІЙ МІСЦЕВОСТІ**

У сучасних умовах війни значна частина бойових дій відбувається в умовах складної природної обстановки, зокрема в лісовій зоні. Лісовий масив формує специфічні умови ведення бою, які істотно впливають на організацію бойових дій.

Однією з ключових рис бою в лісистій місцевості є обмежена видимість: через велику кількість зламаних дерев, чагарників та нерівності рельєфу дальність огляду часто знижується до кількох десятків метрів. За таких умов виявлення противника на далекій відстані ускладнюється, що сприяє до умов ведення ближнього бою. Особовий склад має постійно контролювати свої сектори спостереження, щоб уникнути можливості потрапляння в оточення. Ще одна характерна ознака лісу — складність руху техніки: танки, бронетранспортери та інші бойові машини здебільшого переміщуються лише дорогами або просіками, внаслідок чого шляхи логістики більш прогнозуємі для противника. Водночас лісовий масив надає і перевагу в питаннях ефективного маскування: дерева й густі зарості дозволяють приховувати розташування підрозділів від ворожої розвідки, зокрема від БПЛА.

При організації оборони в лісистій місцевості командирам слід приділити увагу контролю доріг, просік на зменшення ймовірності нанесення ударів FPV-дронів типу